SCHUTTERSTRAAT IN DELFT

De luchtfoto van het gebied met (1) het waterloopkundig lab (wordt gesloopt) en (2) het Doelentheater (gesloopt).

EEN NAVOLGBAAR EXPERIMENT

Heeft het zin om nu nog aandacht te besteden aan een rijtje vrije-sectorwoningen in Delft dat er inmiddels al weer een aantal jaren staat? BOUW denkt van wel. De Schutterstraat heeft niet de aandacht gekregen die zij verdient. Om een aantal redenen is het project uniek: de plek is wonderschoon, de door de gemeente aangestelde supervisor functioneerde volgens alle betrokkenen goed. Projecten, waarbij kopers een stuk grond kopen, dit individueel naar ontwerp van een architect laten bebouwen, zijn niet nieuw. Dat is het wel als er uit die verscheidenheid een eenheid, een echte straat met een rij aaneengesloten huizen groeit. Het bouwproces van loterij tot oplevering was spannend en soms enerverend. De gemeente Delft die zich gedurende het hele proces als een meelevende oom heeft opgesteld, was zo goed een aantal ontheffingen toe te staan; zo is er een huis dat niet op het riool is aangesloten en waar de groentetuin op het dak door gefilterd afwaswater wordt begoten. De bewoners van de Schutterstraat zijn niet doorsnee, in een aantal gevallen bouwden architecten er hun eigen huis. Ze hebben alle lof voor het saamhorigheidsgevoel dat de straat bindt en dat zij zo node missen in de

Nederlandse standaardwijk. Ze vinden dat het experiment op veel meer plaatsen in het land zou moeten gebeuren, ook op VI-NEX-locaties. De supervisor wilde vooral iets gewoons toevoegen aan de Delftse binnenstad. Hij kreeg zijn zin als je het hebt over een straatje met individuele huizen, zoals er zoveel in Delft zijn. Maar de tijd heeft nog geen kans gezien de Schutterstraat aan te vreten; er slenteren nog te veel studenten rond die commentaar leveren op de architectuur. Zo is ook de discussie nog niet uitgewoed of de vormentaal van de Schutterstraat, het vooroorlogse modernisme in zijn naoorlogse uitrusting, hier wel zo op zijn plaats is. In elk geval demonstreren de huizen aan de Schutterstraat dat er nog ruimtelijke en slimme plattegronden ontworpen kunnen worden. De betekenis daarvan voor de ontwikkeling van in hoge dichtheid verkavelde, individueel ontworpen en veel woonplezier verschaffende huizen elders is aanzienlijk en het bestuderen meer dan waard. Voor de opdrachtgevers is de Schutterstraat inmiddels een buitengewoon goede investering gebleken. Het eerste huis staat te koop, naar verluidt voor een flink bedrag.

GERDA TEN CATE
PAUL VAN DEELEN

Trapje naar tuin, ontwerp Hoenders.

Stoepen als overgang straat/huis (foto's Arie J. Landman, Gouda)

Dakaansluitingen, breuken die de jus van de Schutterstraat uitmaken.

met hun bijgebouwen en tuinen, nader-

loopkundig Laboratorium of de biblio-

theek van de TU. Er bestonden plannen

wen. De gemeente had een globaal be-

Hoe pak je zo'n groot terrein met allerlei

leegkomende gebouwen aan? Waarvoor

kies je in zo'n geval? Ga je voort op de weg

van grote, autonome complexen of brei je

voort aan het bestaande weefsel van de

kleinschalige binnenstad? In 'De Doelen-

tuin/een architectonische visualisatie', dat

Verheijen in april 1990 aan het gemeente-

stemmingsplan gemaakt.

het Waterloopkundig Laboratorium af te

breken en op dit terrein woningen te bou-

hand door het Doelentheater, het Water-

In 1990 vroeg de gemeente Delft twee arbestuur aanbood, koos hij voor het laatste: chitecten, Fons Verheijen en Theo Bosch, 'Geen megastructuur, maar stedelijk weefarchitectuurideeën te leveren voor het tersel maken, strak en sterk. Ondanks die rein in Delft, waarop het oude Doelengrootschaligheid, wilde ik juist de structheater had gestaan. Op de luchtfoto is te tuur van de binnenstad hier voortzetten zien hoe dat terrein er toen uitzag (Fons door een nieuw bouwblok te introduce-Verheyen noemt het 'een verborgen ren. Ik wilde verder zoveel mogelijk onttuin'): een cluster van grootschalige gewerpende geesten aan de gang laten. Ja, bouwen binnen de individuele, smalle, het was een uitgesproken keuze om dat overwegend kleinschalige verkavelingsweefsel voort te zetten, om iets gewoons structuur van de Delftse binnenstad. Dit toe te voegen.' Verheijens plan werd gegebied was altijd al grootschalig van aard geweest, eerst door de kloostercomplexen

De normaalste zaak In 'De Doelentuin' schetst Verheijen een aantal varianten, gedeeld zou kunnen worden. en één met gebouw op de plaats van het Doelentheater. 't Liefst had ik het hele van het Doelentheater toch weer een gebouw neer te zetten. Voor de strook waar nu het lab staat, had ik appartementencomplexen bedacht met daarachter een langwerpig hofje. Maar de zuidkant van de Doelentuin wilde ik echt verkavelen.'

hoe het gebied functioneel en formeel in-Verheijen: 'Ik heb de hele tuin opgevat als één bouwblok. Er was een variant zonder blok vrijgehouden als tuin, maar om economische redenen is besloten op de plaats een nieuwe straat, de Schutterstraat, parallel aan het Rietveld.

Verheijen: 'Individuele woningen bouwen lijkt nu iets ongewoons, maar tot 1900 is dat de normaalste zaak van de wereld geweest. Je moet het alleen kunnen doen zonder dat het nostalgisch wordt; dat was de opgave én de uitdaging. In de Delftse binnenstad staan van die voorbeelden van stadsvernieuwing: Aan de voorkant lijken het individuele pandjes, maar aan de achterkant is het gewoon een galerijflat. Je ziet het aan het ontbreken van voordeuren, juist het kenmerk van parcellering.' 'In die eerste fase van de Schutterstraat, dus de huizen, het park en het filmhuis op de plaats van het Doelentheater, zijn maar liefst 18 creatieve geesten bezig geweest, onder wie drie beeldend kunstenaars. Natuurlijk was een andere oplossing ook mogelijk geweest, maar ik sta er nog steeds voor honderd procent achter. Er heerst een soort automatisme om een grote bouwopgave te zien als één groot gebouw, maar waarom zou je?'

De richtlijnen Toen Verheijen eenmaal de opdracht had gekregen, stelde de gemeente hem als supervisor aan om het proces te organiseren. Als eerste maakte

Wat de architecten ervan vonden

Gemiddeld genomen zijn de architecten, soms in hun rol van opdrachtgever en bewoner, zeer tevreden. Een aantal architecten wilde liefst een serie huizen naast elkaar door één aannemer laten bouwen. Maar dat is niet gelukt; de meeste opdrachtgevers namen een eigen aannemer in de arm en de huizen werden ook niet gelijktijdig aanbesteed. Alleen de kavels 6 tot en met 9 zijn tegelijktijdig gebouwd door een gezamenlijke aannemer. Het aanleggen van een gemeenschappelijke fundering (door ABT uit Delft) hebben alle architecten een verstandige beslissing gevonden.

Israëls adviseert om bij zo'n project een architect en aannemer uit de directe omgeving te nemen: 'Als de architect bijvoorbeeld in Utrecht woont, loont het eigenlijk niet om geregeld even langs te gaan. Als het project kleinschalig van opzet is, moet je het ook kleinschalig organiseren'.

De architecten zijn als regel positief over de stimulerende rol van Fons Verheijen als supervisor. Hij gaf ze veel ruimte voor een eigen interpretatie van de opdracht en bemoeide zich niet met de uitwerking. Merkwaardig genoeg leidt dat laatste punt bij sommigen tot kritiek: Verheijen had zich best wat meer met de vormgeving mogen bemoeien; na de ordening van de maquettes trok hij zich terug en liet de architecten in hun eigen sop gaarkoken. 'Het verhaal van de Schutterstraat werd vervolgens niet meer verdiept of aangescherpt', aldus Wilfried van Winden. En Art Nieuwpoort: 'De uitgangspunten waren heel helder; we hadden veel vrijheid. In een later stadium heeft Verheijen nog geprobeerd zaken strak te trekken, maar toen was het eigenlijk al te laat. Hij had het proces beter kunnen omkeren: eerst strak, later vrijer'.

Maar was de Schutterstraat beter geworden als Verheijen niet die zelf opgelegde afstand had bewaard? Verheijen beweert van niet en ook de architecten zien het paradoxale van hun eis in. Ze konden nu immers vrijelijk hun gang gaan, binnen de perken gehouden door een aantal weinig dwingende randvoorwaarden en simpele regels. En wat is er plezieriger dan

In de Schutterstraat had je 'gewone' opdrachtgevers en architecten die hun eigen huis ontwierpen. De 'gewone' opdrachtgever is een betrekkelijk moeilijke categorie. Ingeborg Hoenders daarover: 'Mijn opdrachtgevers waren erg dol op de huizen van Botta en wilden dus zoiets hebben, een dubbele gevel en zo. Maar het

tor kavels aan het nieuwe Doelenpark.

Schutterstraat Delft. Een architectonisch

teerd was in de plaatselijke krant. In het

boekje stonden de randvoorwaarden,

waaraan de koper zich had te houden.

De locatie werd doorsneden door twee

poorten, en vanzelf opgedeeld in een

park- en een poortgebouwzone; de kopers

melijk uitzicht krijgen op het nieuwe film-

huis, wat gecompenseerd werd door een

boekje opgevat als bijzondere kavels met

een eigen maatvoering en materiaalge-

bruik. De gevel moest 9.70 m hoog zijn,

11.50 m. Er werden globale richtlijnen ge-

geven aan de hand van schetsjes voor de

uitwerking van de gevel met of zonder

De kopers moesten een beginsom van

f 25.000 op tafel leggen, waarin tegelijk

een parkeerplaats onder het nieuwe Doe-

souterrain, stoep, inrichting voorgebied,

uitbouw, insnoering of dakopbouw, mate-

met eventueel een dakopbouw tot

riaaltoepassing, enzovoorts.

grotere tuin. De hoeken werden in het

van de poortgebouw-kavels zouden na-

hij een boekje met richtlijnen voor de kolengebouw was begrepen. Een kavel pers van kavels en hun architect: 'Vrije secmocht maximaal 15 m breed zijn; per strekkende meter betaalden de kopers vervolgens f 13.500. De kopers van een kaexperiment'. Tot 25 april 1991 konden kóvel-met-overbouwde poort hoefden de pers zich inschrijven bij de afdeling Grondgrond onder de poort niet te kopen. zaken van de gemeente, nadat er geadver-

'Het ging mij om de diversiteit, zoals je die aantreft in oude steden, de harmonie van het geheel, de platte gevel, de identieke materialen,' licht Verheijen zijn richtlijnen toe. 'In oude steden merk je dat de gevel als een gordijn werkt, de gevel verbergt welke functies zich erachter bevinden. Een kamer, twee kamers? De gaten zijn overal gelijk.Daarentegen zijn de bovenranden van die oude gevels vaak rafelig. Hoe vertaal je zoiets naar de 20ste eeuw? Door rijkere constructiemethoden kunnen we nu immers veel ruimtelijker vanuit de plattegrond werken. Ruimtelijkheid is het kenmerk van deze eeuw en dat wilde ik als sculptuur in de gevel tot uitdrukking laten komen. Zichtbaar maken in de gevel, wat er aan de binnenkant gebeurt. Dan zul je dus iets anders moeten vinden om in de gevel een rustpunt te krijgen. Dat werd de bovenrand op 9.70 m die als een richtsnoer over alle gevels doorloopt. Daarnaast waren er afspraken over kleur en materialen

om de chaos tegen te gaan. Je kende als architect immers je buurman niet.'

De loting Inderdaad kende je je buurman niet. Op de advertentie kwam een aantal gegadigden af die een spannende avond wachtte bij de notaris en zijn loterij. De vier bijzondere kavels gingen als eerste weg, onder andere naar architect Israëls die een ongunstige plaats op de intekenlijst had en deze moeilijke hoekkavel koos voor zijn leemhuis. Verheijen hield intussen op een lijstje bij hoeveel meter de mensen afnamen; telde op om te zien hoeveel kavels er overbleven: 'De laatste koper wilde eigenlijk 6 m, terwijl er nog 8 m over was. Die heeft vervolgens nog 50 cm hier en 50 cm daar aan buren verkocht. lemand anders kocht een kavel van 15 m en heeft later een stuk doorverkocht, een soort mini-projectontwikkeling. Vond ik prima hoor, omdat het iets extra's opleverde, namelijk dat dubbelhuis.'

Architectenkeuze In het boekje dat Verheijen voor de kopers-architecten had samengesteld was een lijst met 43 architecten opgenomen, zeker niet de slechtsten die er in Nederland rondlopen. De kopers kregen de suggestie uit deze lijst te kie-

Het werd een nieuwe strook huizen aan

Maquettes in bonte rij, waarvan de Delftse raad zo schrok.

blijkt dan heel moeilijk voor hen om de buitenen de binnenkant op een zelfde niveau te brengen. Vaak is er vervolgens voor het interieur ook geen geld meer'.

Ook anderen klagen over bezuinigingsronden, waardoor ideeën voor het interieur sneuvelden. Misschien is dat maar goed ook. Wie de plattegronden bestudeert en de interieurfoto's bekijkt, kan namelijk concluderen dat de interieurs sterk 'ontworpen' zijn.

Er komt natuurlijk een moment waarop dat niet meer overeenstemt met het dagelijkse leefpatroon. Bewoners prefereren toch eigenlijk altijd een gemakkelijk te bewonen huis boven een te beredeneerde vertaling van hun

Hoenders had voor de Schutterstraat ook nog een tweede opdracht, maar die ging niet door. Het denken over de plattegrond en de manier

van samenleven bleek voor deze opdrachtgevers zelfs de genadeslag voor hun relatie. Art Nieuwpoort ontwierp het dubbelhuis. Zijn opdrachtgevers konden hun eigen opvattingen over het wonen goed kwijt binnen zijn ontwerpuitgangspunten, waarin zonering en integratie van buitenruimte, gevel en binnenruimte een belangrijke rol spelen.

Dan was er de groep opdrachtgevers die hun eigen huis ontwierpen. Siemerink bijvoorbeeld: 'Door de specifiek Delftse situatie, met veel bewoners/ontwerpers, beschikten deze over relatief veel know-how en tijd, waarin de huidige honorariumregelingen niet afdoende voorzien. Het is wel van belang hierbij aan te tekenen dat het traject zeker niet zonder valkuilen is geweest en dat bijzonder veel doorzettingsvermogen van alle betrokkenen is gevraagd'. Marlène van Gessel en haar man Marc van Roosmalen ontwierpen voor zichzelf. Van Gessel: 'Wij hebben het huis als casco laten aannemen en er doelkewust voor gekozen de afwerking in de loop van de tijd te doen. Een van mijn stellinger is namelijk dat je niet kúnt weten, hoe je een huis gaat bewonen. We hebben zelfs nog in

een vrii laat stadium van het ontwerp de hele

boel gewijzigd. De kamers voor de kinderen

zijn bijvoorbeeld nog niet klaar; ze spelen en slapen in een hut, gestapeld van verhuisdozen en willen niks anders meer'.

Als een van de grote voordelen van de Schutterstraat beschouwt men het hechte buurtgevoel dat vanaf het begin heeft geheerst. Op de avond van de loterij werd meteen een bewonersvereniging opgericht. Hoewel men zich

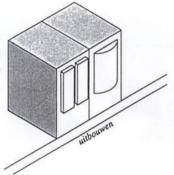
ervan bewust is dat de Schutterstraat met zijn bewoners uiteraard geen doorsnee straat is, noemen de architecten veelvuldig het saamhorigheidsgevoel van de Schutterstraatbewoners en wijzen op het het totale gebrek daaraan in anoniem gebouwde nieuwbouwwijken. Ze zijn ervan overtuigd dat het project voor herhaling vatbaar is, niet alleen in de binnenstad, maar ook op VINEX-locaties.

Is de Schutterstraat reeds qua beeld gedateerd en daarom misschien nu al dat 'gewone straatje', waarnaar Verheijen streeft?. Hier tekent zich het dilemma af van snel opeenvolgende modes en stijlen.

De Schutterstraat heeft platte daken en grijs stucwerk. Nieuwpoort vroeg en kreeg als uitzondering zijn onbehandelde houten kozijnen. De totale gevel is, ondanks alle verschillen,

eenvormig in zijn materialisering. Maar nu reeds is stuc uit, hout en metaalplaat zijn in. Rechthoekigheid is uit, golvende vormen zijn in. Grijs is uit; felle, mediterrane kleuren zijn in. Als de Schutterstraat herhaald zou worden, zeggen de architecten, zouden ze het anders doen. Nieuwpoort: 'Brutaler, een menging van verschillende materiaalsoorten. Als we die vrijheid hadden gehad, zou het er nu meer eigentijds uitzien. Het leemhuis past eigenlijk nog het beste in het huidige architectuurbeeld, hoewel ik de betrekkelijkheid van al die eigentijdsheid besef'. Het is nog maar de vraag of het Israëls bedoeling was eigentijds te zijn. Ook architecten zijn het (willig?) slachtoffer van de bijna onontkoombare en uitputtende wedloop om bij de tijd te blijven.

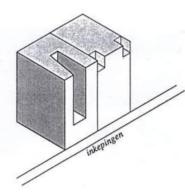

zen. In de toelichting stelde Verheijen nadrukkelijk dat uitzonderingen altijd mogelijk waren, vooral om jonge architecten een kans te geven.

Hoe ging dat nu in de praktijk? 'Bij twee kopers heb ik ze afgeraden de architect van hun keuze te nemen. Ik vond ze niet passen in het rijtje. Een van die kopers is toen met Cepezed in zee gegaan; nu zijn die mensen helemaal gek van dat huis. En twee kopers wilden beide Ingeborg Hoenders als architect. Daar moest ik even over nadenken, maar tenslotte hebben we gezegd: Oké, twee keer Hoenders kan, maar niet meer dan twee. (Uiteindelijk ging dat tweede huis van Hoenders niet door). Anderen vonden het vreselijk om bij mij te komen solliciteren omdat ze niet op de lijst stonden. En dat kan ik begrijpen.'

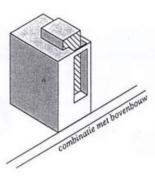
Na de loting De groep sprak af dat er zeven weken na de loting een schetsontwerp en een maquette gereed zouden zijn. Verheijen: 'Men verzamelde op het stadskantoor. Niemand wist waar hij in de rij terecht zou komen, op de uitzonderingskavels na. Ik had mij namelijk het recht voorbehouden als supervisor de volgorde vast te stellen, nadat de maquettes klaar waren. Daarna heb ik op mijn kantoor einde-

loos heen en weer geschoven om een zo goed mogelijke compositie te krijgen. Alsof je een pak kaarten schudt. Een groot feest was dat. Ja, toen de kopers eenmaal wisten waar ze in de rij kwamen, kreeg ik wel een paar boze brieven. Maar het is allemaal goed opgelost'.

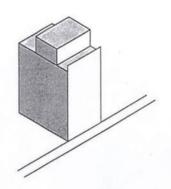
Contact gemeente Verheijen had het richtlijnenboekje intussen aan de gemeenteraad laten zien, en die had de indruk dat het maar een saai en eenvormig geheel zou worden. Toen heeft hij snel een perspectiefje getekend, hoe de straat er zou kunnen gaan uitzien. 'Toen de raad later de bonte rij met maquettes zag, schrok ze zich een hoedje. Maar ze had toen al ja gezegd en kon niet meer terug'. Om het project in zijn totaliteit te laten beoordelen, heeft Verheijen de hele rij in Welstand gebracht. Hij moest er niet aan denken dat over elk huisje apart een eindeloos gezeur zou ontstaan. Welstand was zeer enthousiast.

De bouw 'Op de avond van de loterij is er meteen een bewonersvereniging opgericht. De kopers hebben wel de fundering gemeenschappelijk laten uitvoeren, maar alle pogingen om de hele rij huizen door

dezelfde aannemer te laten uitvoeren, zijn mislukt', vertelt Verheijen. 'Als aannemer zou je daar ook gek van worden. Hoe verdeel je de kosten, hoe neem je al die wijzigingen op? Stel je voor dat er één bouwsom was geweest, dat zou een chaos zijn geworden.' 'Ik ben er juist een groot voorstander van dat iedereen zijn eigen broek ophoudt. Juist het feit dat niet alles door dezelfde aannemer is gebouwd, maakt dat er kleine kleurverschillen zijn, aansluitingsfouten, en dat is nou precies de jus van de Schutterstraat. Met één aannemer was dat niet gebeurd, dan was een stucadoor er van links naar rechts overheen gegaan. Ik heb ook telkens tegen de architecten gezegd: Probeer zoveel mogelijk te zondigen en volg alsjeblieft niet precies de richtlijnen. Art Nieuwpoort bijvoorbeeld, wilde ongeverfde houten kozijnen toepassen en dat is toen ook ergens anders gedaani'.

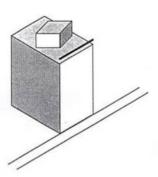
'De architecten hebben onderling wel afspraken met elkaar gemaakt, maar ik heb me værder nergens mee bemoeid. Als ze wat te vragen hadden, konden ze me bellen. Ilk ben op één zo'n gemeenschappelijke avond geweest; oeverloos geredeneer was 't. Na de Schutterstraat heb ik me wel gerealiseerd hoe moeilijk architecten zijn.

Egotrippers. (Ja, ik houd mezelf ook die spiegel voor). Als iemand naar zijn eigen idee een briljante vondst had, moest de buurman zich maar aanpassen'.

Het resultaat Biedt de Schutterstraat niet een te veel aan architectuur? 'Op de grens', meent Verheijen. Toch zijn er volgens hem mensen die het nog lawaaiiger hadden gewild: 'Er is toch een wedstrijd aan de gang geweest; daarom is de achterkant me eigenlijk liever, daar is die wedstrijd niet gespeeld. De architecten hebben me zelf achteraf verteld dat ze strenger aan banden gelegd hadden willen worden. Het waren bijna allemaal jonge architecten. Ik heb vastgehouden aan de rooilijn, die moest het uiteindelijk winnen, verder kon men in- en uitzwenken zoveel men wilde. Ook de daklijn was zo'n vast element, daarom heeft Israëls bijvoorbeeld dat torentje gemaakt'. Verheijen vindt het leemhuis op de hoek

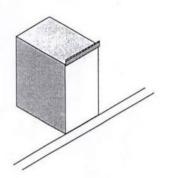
van architect en bewoner Israëls fantastisch: 'Hij heeft zelf het leem in Zoetermeer opgegraven; het huis is niet aangesloten op het riool, terwijl de pijp notabene in een boog om het huis loopt, daarom heeft dat huis juist die afgeronde hoek. Tijdens de bouw lag er een berg stro op

straat. De keuken ligt boven, kan hij zo op het dakterras zien, welke krop sla hij die dag moet opeten. Het contrast met het door Cepezed ontworpen huis is toch geweldig'? En het mooiste huis? 'Beeldschoon van ruimtelijkheid', zo noemt Verheijen het door Van Roosmalen & Van Gessel voor henzelf ontworpen huis.

De bewoners Uiteindelijk zijn er uit het architectenlijstje van Verheijen zes architecten gekozen (Cepezed, De Kat, Hoenders, Mecanoo, Molenaar & Van Winden en Van Swieten). Er wonen zes architecten in zelf ontworpen huizen: Israëls, Siemerink, Van Gessel, Witte, De Weijer en Van Bergen. Er wonen gezinnen, stellen en 'vrienden', zoals Verheijen het zo aardig zegt. Inmidddels staat het eerste huis te koop, voor een hoog bedrag, maar verwonderlijk is dat niet. De rustige Schutterstraat met zijn Doelentuin voor de deur en een privétuin aan de achterkant, met zijn schitterende uitzichten vanaf de vele dakterrassen, is voor de kopers een buitengewoon goede investering geweest.

Goede raad We vragen Verheijen wat hij voor tips heeft voor een potentiële herhaling van het project-Schutterstraat:

1. elke koper-architect moet zijn eigen broek ophouden, dat is goed voor het soort rafeligheid, waardoor architectuur wordt verrijkt. Het gehele werk door één aannemer laten aannemen, leidt voor de aannemer tot chaotische toestanden; 2. beter geen architectenlijstie, je krijgt dan minder een wedstrijd; minder avantgarde werkt heilzaam voor de architecttuur. Het is geen enkel bezwaar, als er mindere goden in zo'n rij ontwerpen, als het geheel maar sterk genoeg is; 3. de bouw heeft een jaar langer geduurd

dan gepland, waardoor de ontwerpen beter werden:

4. door gebrek aan ervaring bij het bouwen voor particuliere opdrachtgevers en op binnenstadslocaties hebben architecten moeite binnen het budget te blijven; 5. mensen moeten beter voorgelicht worden dat de bouw duurder uitpakt, omdat ze hoge eisen stellen.

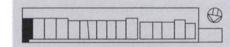
(foto Jannes Linders, Rotterdam)

KAVEL 1:

WOONHUIS

architecten- en ingenieursbureau

ir. P.M.J. van Swieten te Leiden

Kavel 1, Schutterstraat 39, ontwerp Van Swieten, voorgevel, zijgevel en achtergevel (foto's Arie J. Landman, Gouda)

Opdrachtgevers: Mevr. Vakili, dhr. Davar Panah Geen verdere gegevens ontvangen.

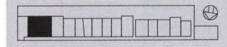
KAVEL 2:

TWEE

WOONHUIZEN

architect: Art Nieuwpoort

te Delft

Art Nieuwpoort: Basis van het (gevel)ontwerp is het zoneren, in vorm en functie, van het overgangsgebied tussen straat en woning. Vóór de huizen ligt een ca. 2 m brede strook in de vorm van een gedeeltelijk ommuurd terras; intern ligt tegen de voorgevel aan een bijna even brede strook, uitgevoerd als vide. De integratie van semi-openbare en semi-publieke sferen vindt plaats in de terugliggende ruimte met de voordeuren. Door de vide langs de voorgevels is er direct contact met de tegenoverliggende Doelentuin. Het plattegrondconcept bood de bewoners voldoende ruimte om hun eigen wensen daarin te vertalen.

Een constructie van dragende KZS-lijmblokken, uitgevoerd met vrij overspannende kanaalplaatvloeren. Buitengevelisolatiesysteem; metselwerk aan voor- en achtergevels in een rode Quirynen moduulsteen. Kozijnen van dark red meranti (mahonie) en uit het gevelvlak gedetailleerd. Het inspringende gevelvlak bij de voordeuren is buiten en binnen uitgevoerd in western red cedar.

Binnen deze context zijn subtiele verschillen aangebracht, zowel tussen de woningen onderling, als tussen de straat- en tuingevels. Binnenin zijn flexibele leidingtracees opgenomen, waardoor het project visueel vrij van leidingen is. Daardoor was er bovendien een grote vrijheid in de plaatsing van sanitaire en utilitaire voorzieningen.

Basic Design & Architecture is een samenwerkingsverband van enkele zelfstandig werkende architecten (G. N. Bruens, ir. W. A. Nieuwpoort en ir. P.J.A. van Slobbe; Van Slobbe is inmiddels uit het verband gestapt). Dit project werd gerealiseerd in BD & A verband.

Kavel 2, Schutterstraat 35/37, ontwerp Nieuwpoort, twee woonhuizen: voorkant

Achtergevels

Namen en getallen

Adviseurs: Adviesbureau voor bouwconstructies ABC, Rotterdam (constructie); A&B electrotechniek, Gorinchem en Van Houten installatietechniek, Leidschendam (installaties)

Opdrachtgevers: P. van Vlijmen, C. van Leeuwen, C. de Kruyf, G. de Kruyf-Joosten Hoofdaannemer: Elion & Pajkrt bouwen, Rijswijk Ontwerp (deel) interieur en badkamermeubels: Jan Siebers, Arnhem Data: opdracht 1991, ontwerp 1991, bouw 1992-1993

Maten: opp. bouwterrein 150 m², bebouwde opp. 100 m², bruto vloeropp. 270/250 m², bruto inhoud 730/675 m³ Kosten: totale stichtingskosten f 675.000, excl. BTW en grond

SEPTEMBER 1996

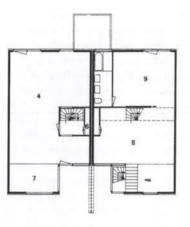
Woonruimte op eerste verdieping van linker huis

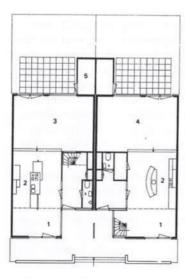

Interieur tweede verdieping van het rechter huis, uitkijkend op Doelentuin (foto's P.A.C. Rook, Vlaardingen)

Plattegronden begane grond, eerste, tweede en derde verdieping 1:300

- 1 ingang 2 keuken 3 eetkame
- 7 vide 8 werkkamer 9 slaapkamer
- woonkamer berging
- 10 glas 11 (dak)terras

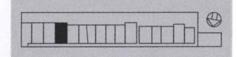
KAVEL 3:

TWEE

APPARTEMENTEN

architectenbureau Ton van Bergen

te Delft

Ton van Bergen: Het pand is verdeeld in twee appartementen: een op de begane grond met een gedeelte van de eerste verdieping (voorzijde); het tweede beschikt over de rest van de eerste verdieping, de tweede verdieping en een dakterras met opbouw. De verbinding tussen stoep en woningtoegangen wordt gevormd door een hardhouten loper die buiten begint en in een rechte lijn als trap over twee verdiepingen stijgt. Het trappehuis vormt een vide over de gehele hoogte van het pand en wordt ruimtelijk-visueel bij de badkamer op de eerste en de woonkamer op de tweede verdieping getrokken. De begane grond bestaat uit één verblijfsruimte, waarin centraal een licht gedraaid blok staat, met daarin natte cel, berging en keuken. Dit blok steekt door een vide naar de eerste verdieping, waardoor beide lagen verbonden worden. De keuken op de tweede verdieping is door schuifdeuren af te sluiten. De dakopbouw kan gebruikt worden als studeerkamer, maar is vooral bedoeld als toegang tot het dakterras met zijn weidse uitzicht over Delft.

Namen en getallen

Adviseurs: Adviesbureau F. Verheydt, De Lier (constructie)

Opdrachtgever: A. van Bergen, R.J. Blom Hoofdaannemer: Van Dop's bouwbedrijf, De Lier

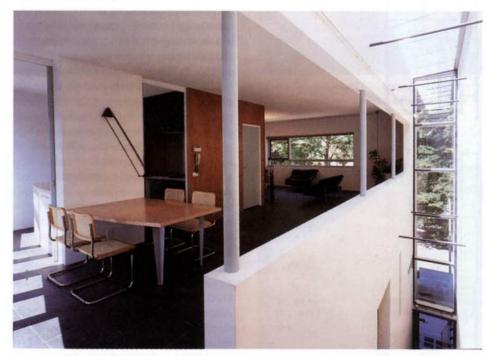
Tuinarchitect: Jos van de Lindeloof tuinen landschapsarchitecten, Delft Ontwerp interieur: Ton van Bergen Data: opdracht 1991, ontwerp 1991, bouw 1992-1993

Maten: opp. bouwterrein 188 m^2 , bebouwde opp. 100 m^2 , bruto vloeropp. 95/125 m^2 , bruto inhoud 235/310 m^3

Kosten: totale stichtingskosten f 650.000; bouwsom f 500.000, incl. installaties (f 90.000), honoraria en BTW, excl. inrichting

Kavel 3, Schutterstraat 31/33, ontwerp Van Bergen, achtergevel boven- en benedenhuis, geflankeerd door (links) ontwerp De Weijer en (rechts) Nieuwpoort

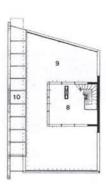
Woonruimte bovenhuis op tweede verdieping, de badkamer met groot raam ligt aan de trapvide

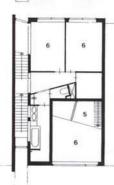
Voorgevel, de twee appartementen zijn niet afzonderlijk herkenbaar

Het begane-grondappartement met de voorzieningen in een blokje gesitueerd

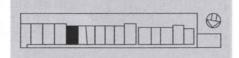
Plattegronden begane grond, eerste, tweede en dakverdieping 1:300

- woonruimte keuken berging vide slaapkamer
- balkon hobbykamer
- daklicht trappehuis

KAVEL 4: WOONHUIS

Mecanoo architecten

te Delft

Chris de Weijer: Het vrije zicht op het park stond centraal in het ontwerp voor het woonhuis. Mede om die reden is de woonverdieping op de bel-etage gesitueerd. Door zo min mogelijk gevel en zo veel mogelijk glas te gebruiken, is onbelemmerd uitzicht op het groen. Op de begane grond is de ruimte gebruikt voor een studio. De dakverdieping is benut voor een gastenverblijf. Eenheid wordt in het ontwerp gebracht door een kastenwand die zich over drie verdiepingen uitstrekt. Om daglicht midden in het huis te laten doordringen is een glazen spleet in het dak gemaakt. Het gebruik van natuurlijke materialen verleent het huis sfeer en warmte, en zorgt voor een eigen identiteit binnen het grijze gevelvlak van de overige woningen aan de Schutterstraat.

Namen en getallen

Architect: Chris de Weijer (projectarchitect), Michel Tombal (projectleider), Erick de Leeuw en Birgit de Bruin (medewer-

Adviseurs: ABT, Delft (constructie) Opdrachtgever: C. de Weijer, B. Ingen Housz

Hoofdaannemer: Van Omme & de Groot, Rotterdam

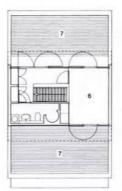
Data: opdracht 1991, ontwerp 1992, bouw

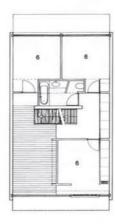
Maten: opp. bouwterrein 185 m2, bebouwde opp. 85 m², bruto vloeropp. 266 m², bruto inhoud 760 m3

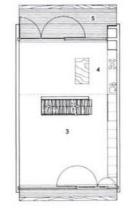

Kavel 4, Schutterstraat 29, ontwerp De Weijer, voorgevel en achtergevel (foto's Arie J. Landman, Gouda)

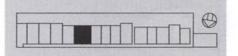
Plattegronden begane grond, eerste, tweede en derde verdieping 1:300

ingang studio woonkame keuken balkon slaapkamer dakterras

KAVEL 5: TWEE WOONHUIZEN

architect Bas Gremmen

te Rotterdam

Bas Gremmen: Beide huizen zijn ontwikkeld op een relatief smalle kavel (10 m), reden waarom de woningen verticaal zijn ontwikkeld. Belangrijk item was het simultaan ontwerpen van zowel exterieur als interieur. Door de scheefstand van de woningscheidende wand kwam een grotere vrije-beukmaat beschikbaar. De hoofdruimte is een dubbelhoge living op de eerste verdieping, met uitzicht over de Doelentuin. In die ruimte zijn, op iets minder dan halve hoogte, schegvormige betonnen entresols aangebracht. De overblijvende vides zijn weer gedeeltelijk door een stalen vloer met houten delen dichtgezet. Deze platforms doen dienst als gecombineerde studie- en werkruimten.

Namen en getallen

Adviseurs: ABT, Delft (constructie) Opdrachtgever: P. Kuiper, C.A. Hazeu Hoofdaannemer: BBR, Ridderkerk Ontwerp interieur: Bas Gremmen Data: opdracht 1991, ontwerp 1991, bouw 1992-1993

Maten: opp. bouwterrein 205 m², bebouwde opp. 120 m², bruto vloeropp. 410 m², bruto inhoud 1100 m³ Kosten: totale stichtingskosten f 700.000; bouwsom f 520.000, incl.installaties (f 55.000), honoraria en BTW, excl. inr.

Technische specificaties

□ Draagconstructie dragende, woningscheidende wanden: kalkzandsteenelementen vloeren: breedplaatvloeren dak: hout entresol: gestorte betonvloer op betonkolom en wanden bijzondere onderdelen: stalen vloeren van UNP en INP profielen □ Afbouwconstructie gevel: grijs stucwerk kozijnen: hout en blank aluminium

Kavel 5, Schutterstraat 27/25, ontwerp Gremmen, interieur begane grond van het linkerhuis naar de Doelentuin gezien

Eerste verdieping linkerhuis, naar de achtertuin gezien

luifel en afdekbanden: prefab beton

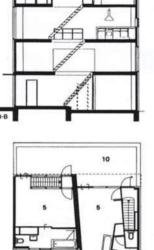

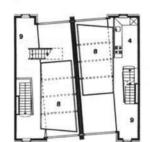
Voorgevels

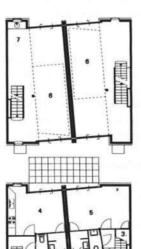
Achtergevels

(foto's Architectuurfotografie Fas Keuzenkamp, Pijnacker; achtergevel: Arie J. Landman, Gouda)

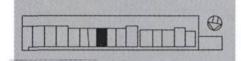
Plattegronden begane grond, eerste, tweede en derde verdieping plus doorsneden 1:300

- slaapkamer woonkamer

KAVEL 6: WOONHUIS

architectenbureau Böhtlingk

te Maasland

Eduard Böhtlingk: Binnen het architectonisch experiment, geënt op de perceelsgewijze, individuele bouw van de binnenstad, is een eigentijdse woning ontwikkeld met herinneringen aan de 18de-eeuwse stadswoning. Het huis is ontworpen als één grote ruimte, waarbij de verschillende lagen, mede door de transparantie van het trappehuis, visueel met elkaar verbonden zijn.

Aan de achterkant, daar waar het meest geleefd wordt, heeft iedere ruimte een Frans balkon door middel van dubbele deuren. De gevel doet hierdoor denken aan een oud pakhuis.

De voorgevel reflecteert de prachtige hoge bomen in het park en herinnert qua opbouw aan de 18de-eeuwse lijstgevel met brede dakrand. Onder het dak slapen de kinderen veilig achter raampjes met roedenverdeling; de ouders een verdieping lager achter een grote pui van soorten glas die in kleur en textuur van elkaar verschillen en daardoor de omgeving verschillend weergeven. In de ouderslaapkamer is het melkachtige crepi-glas bij de wastafel voorzien van een spiegel.

De hoge woonkamer ligt aan het voorterras, waarop de bewoners, zittend op een echte 'vensterbank', aan het einde van de dag kunnen genieten van het park. Of een praatje kunnen aanknopen met passerende architectuurstudenten.

Namen en getallen

Adviseurs: Adviesbureau A. Broersma, Den Haag (constructie); WWN, Hardinxveld-Giessendam (installaties) Opdrachtgever: R. van Gameren Hoofdaannemer: BBR, Ridderkerk Data: bouw nov 1992-aug 1993 Maten: opp. bouwterrein 123 m², bebouwde opp. 60 m², bruto vloeropp. 180 m², bruto inhoud 502 m³ Kosten: bouwsom f 269.000, incl. installa-

ties, honoraria en BTW, excl. inrichting

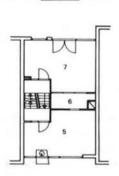

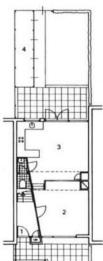

Achtergevel

Plattegronden begane grond, eerste, tweede en derde verdieping plus doorsnede

eetkeuken

1:300

Interieur met zithoek en studeerkamer (foto's Janine Schrijver, Rotterdam)

KAVEL 7: WOONHUIS architect Hans Witte te Delft

Hans Witte: Vanwege de hoge grondkosten is gekozen voor een relatief geringe kavelbreedte van 5.40 m; het huis is 10.70 m diep. Als ontwerpthema diende het klassieke, Engelse stadsherenhuis met supererker, souterrain en kamers en suite. Elke laag is door een serviceblok in twee ruimten verdeeld.

Door de toepassing van glazen schuifdeuren rond het trappehuis blijven deze ruimten visueel met elkaar verbonden. Een ander ontwerpuitgangspunt was dat begane grond en verdieping gescheiden gebruikt moesten kunnen worden.

Slaap- en werkruimten op de begane grond hebben dus hun eigen sanitaire voorziening gekregen. De woonkamer ligt op de eerste verdieping, vanwege het uitzicht op het park, en is door een vide verbonden met de studiehoek op de tweede verdieping. De badkamer krijgt licht door een groot venster van glazen-bouwsteen. Een glazen dakopbouw met pergola tenslotte leidt naar het dakterras, waar men in de late middagzon van het uitzicht over Delft kan genieten.

Het keukenblok en de twee verdiepingen hoge boekenkast zijn zelf ontworpen en ingebouwd in de kern, zodat de ruimte niet wordt aangetast. In het algemeen is gestreefd naar onaangetaste muurvlakken die de ruimtelijkheid en de rust van het interieur ten goede komen. Vermeldenswaard is het hoekdetail van de erker. Om het uitzicht niet te belemmeren, is het glas hier overhoeks verlijmd.

Kavel 7, Schutterstraat 21, ontwerp Witte, voorgevel

Vide over eerste en tweede verdieping in de woonkamer

Tweede verdieping, badkamer achter wand van glazen bouwstenen

Namen en getallen

Bouwteam: ir. Hans Witte, Delft (architect); BBR, Ridderkerk (hoofdaannemer); ABT, Delft (constructeur); K. Minks, H. Witte (opdrachtgever) Tuinarchitect: Labyrinth, Rotterdam

Ontwerp Interieur: ir. H. Witte Data: opdracht 1991, ontwerp 1991, bouw 1992-1993

Maten: opp. bouwterrein 111 m2, bebouwde opp. 60 m², bruto vloeropp. 172 m², bruto inhoud 517 m³

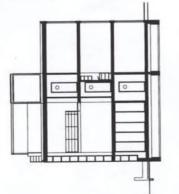
Interieur met hoge erker zijde Doelentuin (foto's Arie J. Landman, Gouda)

Dakopbouw

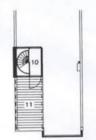
Achtergevel

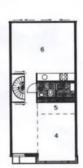

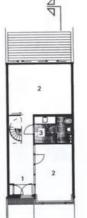
- biikeuker

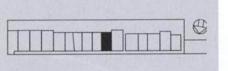

KAVEL 8: WOONHUIS

Hoenders Dekkers Zinsmeister

architecten

te Delft

Hoenders Dekkers Zinsmeister architecten: Een belangrijke wens van de bewoners, een gezin met drie kinderen, was ruimtelijkheid in huis. Dit is vertaald in een split-level in het hart van het huis, waardoor woonkeuken, living en speelkamer met elkaar in verbinding staan. Vanaf de straatkant zijn achter elkaar een fietsenstalling en een berging (16 m²) gesitueerd. De woonkamer op 1350 m+ biedt een mooi uitzicht over straat en park. Door de verdiepte toegang met de naar binnen gebogen pui over twee lagen lijkt het of er aan de straatkant sprake is van twee gevels: een formele, verticale gevel, refererend aan een grachtenpand, en een informele binnengevel.

De binnentrappen zijn uitgevoerd in staal met treden en leuning van beukenhout. De trap naar de voordeur is uitgevoerd in gegalvaniseerd staal. De zachtgroene, hardgebakken tegels in het portiek worden voortgezet in de hal. Kozijnen aan straat- en tuinkant zijn lavendelkleurig geverfd. De kozijnen van de kinderslaapkamers hebben diepe neggen. In de achtergevel zit een dubbelhoge pui ter verbinding van woonkeuken en speelkamer. In zowel de voorgevel als de achtergevel zijn zilverkleurige panelen aangebracht. De gevels zijn lichtgrijs gestuct; de gevel aan het dakterras is afgewerkt met aluminiumplaat. Het dakterras vormt een welkome aanvulling op de kleine stadstuin.

Namen en getallen

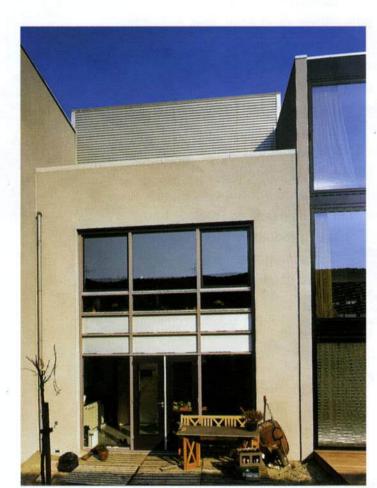
Opdrachtgever: Fam. A.N. Roos-Trouw Hoofdaannemer: BBR, Ridderkerk Data: bouw 1993

Maten: opp. bouwterrein 120 m², bebouwde opp. 64 m², bruto vloeropp. 225 m², bruto inhoud 603 m3 (waarvan 31 m3 als overdekte buitenruimte)

Kosten: bouwsom f 232.000, incl. installaties en honoraria, excl. inrichting, fundering en BTW

Kavel 8, Schutterstraat 19, ontwerp Hoenders Dekkers Zinsmeister, voorgevel

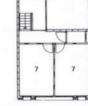

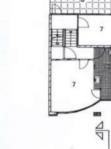
Achteraevel (foto's Paul Steunebrink, Den Haag)

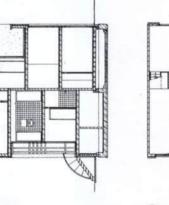

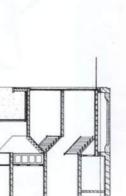
Gesplitleveld interieur met eetkeuken en studeerkamer vanuit zitkamer gezien

Plattegronden begane grond, eerste, tweede en derde verdieping plus doorsneden 1:300

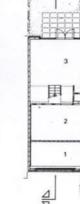

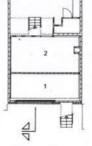

KAVEL 9:

ir. P.J.A. van Slobbe

te Delft

BOVEN- EN

BENEDENHUIS

Ir. P.J.A. van Slobbe: De ontwerpgrondslagen voor de twee, in elkaar geschoven, woningen zijn wezenlijk dezelfde als die voor het totale project Schutterstraat, namelijk eenheid én diversiteit. Achter de primaire plasticiteit van de voorgevel ontwikkelen zich de twee woningen radicaal verschillend in organisatie en sfeer.

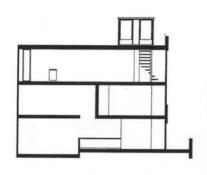
De benedenwoning, door middel van een plateau verbonden met de Schutterstraat, krijgt licht en ruimtelijkheid door het gelijktijdig optreden van een niveausprong en een bijna 7 m brede vide in het hart van de ruimte. Hierdoor ontstaan, zonder toe-

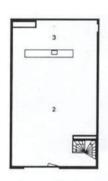
Kavel 9, Schutterstraat 17/15, ontwerp Van Slobbe, van links naar rechts: Hoenders, Van Slobbe, Van Roosmalen & Van Gessel, Molenaar & Van Winden enz.

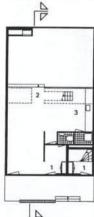
Achtergevel (foto's Arie J. Landman, Gouda)

Plattegronden begane grond, eerste, tweede en dakverdieping plus doorsnede 1:300

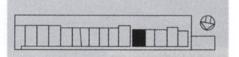
ingang woonruimte keuken

keuken vide berging slaapkamer

KAVEL 10: WOON- EN WERKHUIS

te Delft

Van Roosmalen Van Gessel architecten

Marlène van Gessel en Marc van Roosma-

len: Het was snel duidelijk dat wonen in de oude binnenstad van Delft wat ons betreft 'boven wonen' betekende, om het licht, het boeiende uitzicht over de stad en de privacy. Maar daarnaast moest er ook contact zijn met de straat. Verder was een volwaardige buitenruimte op woonniveau een principiële eis. Al met al moest de huishouding efficiënt gevoerd kunnen worden.

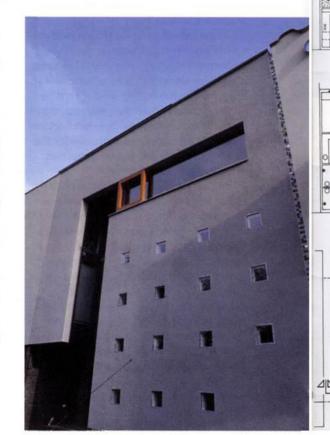
Cruciaal in het ontwerp is de ruimtelijkheid die de vier niveaus met elkaar verbindt en het stijgen tot een ruimtelijke ervaring maakt. Een vrij gesloten gevelbeeld verbergt een open interieur met hoog invallend licht.

Op de begane grond zijn werken en spelen ondergebracht, hecht verankerd aan de tuin. Daarboven de slaap-, was- en kleedruimten, die geschakeld en gescheiden kunnen worden naar gelang de behoefte. Al deze kamers liggen aan een gang met garderobekasten. De woonkamer op de tweede verdieping omarmt aan de ene kant een overdekt terras en biedt aan de andere kant zicht op het Doelenpark. Vanuit de studieplek op de derde laag overzien we het rijk geschakeerde dakenlandschap met zijn stadstorens.

Door de vides en diagonale zichtlijnen wordt de relatie tussen kamers en verdiepingen verrassend versterkt en de afstanden merkbaar verkort. Het in de loop van de dag wisselende daglicht speelt voortdurend met die ruimtelijkheid en rijgt soms de vier lagen aaneen.

Kavel 10, Schutterstraat 11, ontwerp Van Roosmalen & Van Gessel, achtergevel geflankeerd door huizen ontworpen door Van Slobbe en Molenaar & Van Winden

Deel voorgevel (foto's Arie J. Landman, Gouda)

Namen en getallen

Adviseurs: ABT West, Delft (constructie); P.v.d. Niet, Katwijk (installaties) Opdrachtgever: M. van Gessel, M. van Roosmalen Hoofdaannemer: Bouw & aannemersbe-

drijf J. Schouten BV, Leidschendam

Ontwerp interieur: Marlène van Gessel en Marc van Roosmalen

Plattegronden begane grond,

eerste, tweede

dakverdieping

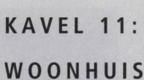
vide woonruimte buitenkamer

studeerkamer

plus doorsneden

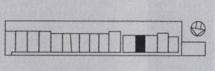
Data: opdracht 1991, ontwerp 1991-1993, bouw 1993-1994

Maten: opp. bouwterrein 208 m², bebouwde opp. 75 m², bruto vloeropp. 240 m², bruto inhoud 760 m³

Molenaar & Van Winden architecten

te Delft/Oss

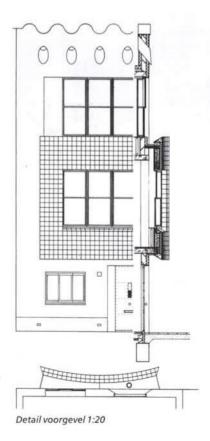

Molenaar & Van Winden architecten: De programmatische uitgangspunten van de opdrachtgever en de randvoorwaarden van de supervisor sluiten goed aan bij het type van het Hollandse burgerhuis uit de 17de en 18de eeuw dat model heeft gestaan voor het ontwerp. De eerste verdieping is bel-etage met woonkamer en eetkeuken die door middel van schuifdeuren van elkaar en van de trap naar de tweede verdieping gescheiden kunnen worden. De trappen liggen in elkaars verlengde, zodat er een grote maat in het huis ontstaat, diagonaal over alle verdiepingen. Ook de gevels zijn analoog aan dit historische type van het koopmanshuis uitgewerkt. De tuingevel is informeel en sober gehouden; de openingen zijn functioneel en terughoudend van vorm. De straatgevel is formeel, representatief, een uitbundig pronkstuk. De compositie is geordend om een verticale as en opgebouwd uit een onderbouw met zwartwitte waspleister voor plint en deuromlijsting, een bel-etage met royale erker en op de tweede verdieping een studio met eenzelfde grote raampartij als de erker.

De erker is als een broche op het gevelvlak gezet, bekleed met Delfts blauwe tegels die zijn vervaardigd door de Koninlijke Porceleyne Fles. Het motief van de tegel is een ontwerp van Stef Breukel, getiteld '10 juli 1584', de datum van de moord op Willem van Oranje. Het is de winnende inzending van de tegel-ontwerpwedstrijd 'Souvenir de Delft' die in 1991 is georganiseerd door ontwerpersvereniging Delft Design, samen met de Porceleyne Fles. De beëindiging van het vlak brengt een rimpeling teweeg in de voorgeschreven gevelhoogte. De kroonlijst is opengewerkt, zodat het zonlicht door deze noordgevel heen kan spelen.

Kavel 11, Schutterstraat 9, ontwerp Molenaar & Van Winden, voorgevel met Delfts-blauwe erker

Woonkamer eerste verdieping

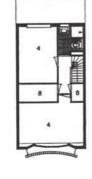
Achtergevel (foto's Jannes Linders, Rotterdam)

Namen en getallen

Bouwteam: Molenaar & Van Winden, Delft (architect); Niveau BV, Capelle a/d IJssel (hoofdaannemer); Goudstikker-De Vries, Zoetermeer (constructeur); A. van Berkel, G. Mur (opdrachtgever) Ontwerp interieur: Rob Kolfers Data: opdracht 1991, ontwerp 1992, bouw 1992-1993

Maten: opp. bouwterrein 110 m², bebouwde opp. 55 m², bruto vloeropp. 165 m², bruto inhoud 448 m³

Kosten: bouwsom f 290.225, incl. installaties, honoraria en BTW, excl.inrichting

Plattegronden begane grond, eerste en tweede verdieping plus doorsnede 1:300

- berging hal keuken
- eetkamer

- woonkamer werk/speelruimte

Namen en getallen

ten.

KAVEL 12:

WOONHUIS

architect ir. T. Siemerink

Ton Siemerink: De laatste beschikbare ka-

vel, met een breedte van 7.30 m, breder

dan nodig was (5 à 6 m), een belangrijke

trigger om het ontwerp sober en kosten-

bewust op te zetten. Vanwege de breedte

en het splitlevel-concept is gekozen (wat

de plattegrond betreft) voor driedeling

aan de voorzijde en tweedeling aan de

groepeerd zijn en visueel met elkaar in

achterzijde. Centraal trappehuis met licht-

kap, als spil waaromheen alle ruimten ge-

verbinding staan. Door de splitlevel was de

gewenste hoge woonkamer met grote ra-

men aan de tuin mogelijk. De gevel is sterk

symmetrisch en repetetief opgebouwd,

vanwege de kosten, maar ook als referen-

tie naar een typologie van het herenhuis

berging aan de noordoost-zijde is opge-

met fronton. De voorgevel met ingang en

vat als bouwfysische buffer; de kamers die

het meest gebruikt worden, woonkamer

en kinderkamers, liggen op het zuidoos-

te Delft

Adviseurs: ABT, Delft (constructie) Opdrachtgever: Fam. Siemerink Hoofdaannemer: Van Dop's bouwbedrijf, De Lier

Data: opdracht 1991, ontwerp 1991, bouw 1992-1993

Maten: opp. bouwterrein 190 m2, bebouwde opp. 75 m², bruto vloeropp. 190 m², bruto inhoud 590 m³

Kosten: totale stichtingskosten f 450.000; bouwsom f 340.000, incl. installaties (f 22.500), honoraria en BTW, excl. inr.

Technische specificaties

□ Draagconstructie casco: kalkzandsteen met prefab beton systeemvloeren en dak □ Afbouwconstructie achtergevel: kalkzandsteenklis □Installatie verwarming: vloerverwarming op de begane grond

Kavel 12, Schutterstraat 7, ontwerp Siemerink, voorgevel

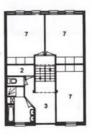

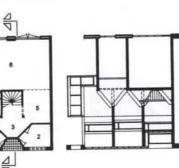
Achtergevel (foto's Arie J. Landman, Gouda)

Plattegronden begane grond, eerste en tweede verdieping plus doorsnede 1:300

- woonkamer vide werkruimte
- slaapkamer logeerkamer was- en strijkkamer balkon

KAVEL 13: WOONHUIS De Jong Hoogveld De Kat architecten te Utrecht ontwerp Kees de Kat

Kees de Kat: Het huis heeft een eenvoudige bouwstructuur. De kavelbreedte van 7 m wordt inéén keer overspannen. Het huis telt drie bouwlagen, waarvan de tweede en derde zijn opgevat als een blok dat rust op in rood metselwerk uitgevoerde bouwmuren. Het 'blok' is uitgevoerd in stucwerk met in voor- en achtergevel blank geanodiseerde, alumiumium bandramen. Ter bescherming van het stuc is boven de ramen een rail opgenomen voor de ladder van de glazenwasser. De beganegrondvloer is aan de straat 60 cm verhoogd; de woonkamer sluit aan de tuin weer aan op maaiveld en profiteert daarmee van de 60 cm overhoogte. Via een 6 m hoge vide over de volle breedte van het huis is de woonkamer verbonden met een werkruimte op de eerste verdieping. Op de tweede verdieping zijn ouderslaapkamer en logeerkamer gescheiden door een badkamer. Het trappehuis krijgt licht vanuit het dak. Het daklicht boven de ouderbadkamer is helaas opgeofferd in een bezuinigingsronde, net als de open haard aan de achtergevel.

Namen en getallen

Opdrachtgever: Fam. B.W. Swinkels Hoofdaannemer: Klaassen bouwmaatschappij BV, Dinxperlo Data: bouw maart-nov 1993 Maten: opp. bouwterrein 150 m², bebouwde opp. 80 m², bruto vloeropp. 250 m², bruto inhoud 720 m3 Kosten: bouwsom f 325.000, incl. installaties en honoraria, excl. inrichting en BTW

BOUWNR.9 SEPTEMBER 1996 SEPTEMBER 1996 BOUWNR. 9 41

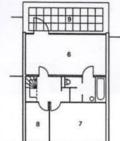

Kavel 13, Schutterstraat 5, ontwerp De Kat, interieur beganegrond

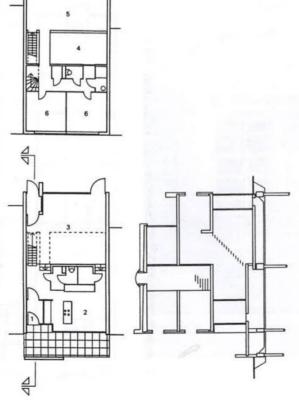
Achtergevel (foto's Arie J. Landman, Gouda)

Plattegronden begane grond, eerste en tweede verdieping plus doorsnede 1:300

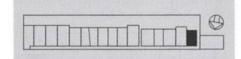
- slaapkame

KAVEL 14: WOONHUIS

architectenbureau CEPEZED

te Delft

CEPEZED: Het ontwerp tracht antwoord te geven op de vraag of je in historische kernen modern met een hoge mate van prefabricage kunt bouwen.

Dit huis kan beschouwd worden als prototype van een nieuwe manier van bouwen in de stadsrenovatie, gebruikmakend van een hoofddraagconstructie in staal. De overbouwing van de vereiste poort op de begane grond was bepalend voor de opzet van plattegrond en gevels. In de voorgevels zijn de stroken met daarin voordeur en poort in glas uitgevoerd en is het middenstuk gesloten; in de achtergevel bevat het middenstuk glazen schuifpuien en de zijstroken ondoorzichtig glas. Ruimtelijk element is de leidingschacht die over de volle lengte van het middenstuk en over de volle hoogte evenwijdig aan de trap loopt, van boven aangelicht door een daklicht.

Door een goed georganiseerd gebouw te ontwerpen, is de uitvoering ook goed te organiseren. Reeds in de ontwerpfase is rekening gehouden met de industriële vervaardiging van het plan. Deze lichte bouwmethode is materiaal-economisch en levert met een maatvaste detaillering van o.a. de sandwichpanelen een goed geïsoleerde, luchtdichte en energie-zuinige woning op. Leidingen zijn streng gezoneerd; overige bouwdelen zo georganiseerd dat de bijbehorende toeleverancier in één keer zijn werk kan afmaken (dit in tegenstelling tot traditionele stapelbouw, waarbij het bouwproces veelal chaotisch verloopt). Behalve de op deze locatie onontkoombare paalfundering wordt er op de bouwplaats geen zwaar of vuil werk meer verricht. Bij deze bouwmethode, waarbij de bouwdelen in de werkplaatsen en fabrieken van de toeleveranciers worden vervaardigd, is ons gebleken dat de bouwplaats weinig afval kent, slechts wat verpakkingsmateriaal. Alle onderdelen wor-

Kavel 14, Schutterstraat 3, ontwerp Cepezed, tussen huizen naar ontwerp van De Kat en Israëls

Woonkamer op de eerste verdieping aan de tuin

den met een kraan ingetakeld, men hoeft uitsluitend te monteren. Het aantal bestede uren op de bouwplaats is zodoende minimaal, wat blijkt uit het feit dat dit huis, na gelijke start met de overige huizen, als eerste is opgeleverd. Minder geld in arbeid; meer in hoogwaardige materialen die de duurzaamheid van het huis bevor-

Voor wat betreft het onderhoud verwachten wij dat de komende 15 jaar niets anders dan een regelmatige wasbeurt nodig

Namen en getallen

Adviseurs: ECCS BV, Hoofddorp (construc-

Opdrachtgever: S. v.d. Berg, P. Kromhout Hoofdaannemer: Bouwteam GC. BV, Delft Data: opdracht 1991, ontwerp 1991, bouw apr-nov 1992

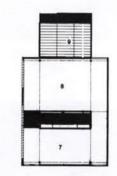
Maten: opp. bouwterrein 145 m², bebouwde opp. 50 m², bruto vloeropp. 170 m², bruto inhoud 490 m³

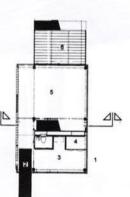
Kosten: totale stichtingskosten f 500.000; bouwsom f 382.110, incl. installaties (f 52.800), honoraria en BTW, excl. inr.

SEPTEMBER 1996

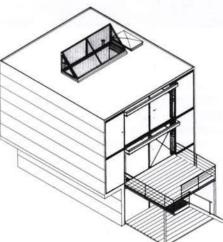

Keuken op de eerste verdieping zijde Doelentuin

PlVoorgevel tijdens de bouw, de buurhuizen ontbraken nog (foto's Peter de Ruig, Den Haag)

Plattegronden begane grond, eerste en tweede verdieping plus doorsnede 1:300

- ingang berging cv/wasmachine studeerkamer
- terras onder afdak keuken
- woonka balkon

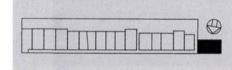
KAVEL 15:

WOONHUIS

milieukundig onderzoek- en ontwerp-

bureau BOOM te Delft

ontwerp ir. E. Israëls

Ernest Israëls: Het doel van de milieuvriendelijke stadswoning: milieuvriendelijke (bouw)technieken toepassen die in de reguliere woningbouw nog niet gangbaar

Duurzame bouwmaterialen:

- Binnendeuren en -kozijnen van inlands hout van zodanige kwaliteit dat verven niet nodig is.
- Intern is rondhout als dragende kolom toegepast.
- Kozijnen en ander buitenwerk van inlands lariks in plaats van tropisch hardhout of verduurzaamd vuren.
- Kwetsbare delen van het houtskelet zijn beschermd met natuurhars houtolie in plaats van wolmaniseren.
- Plaatselijk is natuurverf toegepast, minder milieubelastend.
- Schroeven en ankers in contact met buitenmilieu zijn van roestvast staal, gaan langer mee, de uitspoeling van zink wordt voorkomen, geen regelmatige schilderbeurt nodia.
- Kanalen van hout en keramiek in plaats van aluminium en verzinkt staal.
- Aantal buitenkozijnen uitgevoerd in hardsteen, geen verduurzaming of verf
- Gehard glazen draaiende ramen toegepast, duurzamer dan houten ramen, behoeven geen verf.
- NB. Voor de aannemer is het verwerken volledig nieuw terrein!
- Gevels en woningscheidende wanden uitgevoerd in stroleem en leemstuc.
- Overstekende dakrand beschermt de gevel van metselwerk en stuc.
- Dakisolatie van cellulose uit oud papier zorgt voor betere luchtdichtheid en vochtregulatie.
- Begroeid dak ter verbetering van het stadsklimaat en bescherming van de losliggende dakbedekking.

Bouw- en sloopafval:

- Op de bouwplaats voorzieningen voor scheiding van afval.
- De toegepaste natuurverf is geen chemisch afval.
- Door toepassing van roestvast staal is recycling bij sloop verzekerd.
- Een aantal bouwonderdelen komt van de sloop. Toepassing van tweedehands bouwmaterialen levert extra risico voor de aannemer.
- De dakisolatie van cellulose uit oud papier kan na sloop makkelijk weggezogen worden voor hergebruik.
- De druklaag op de betonnen beganegrondvloer is direct afgewerkt als definitieve vloer. Geen dekvloer en vloerbedekking nodig.
- De grondstof voor wanden in stroleem, afgewerkt met leemstuc is restmateriaal, behoeft weinig bewerking. De wanden dragen zorg voor een aangenaam binnenklimaat o.a. door vochtregulering. Na sloop kan het materiaal opnieuw worden verwerkt of terug op het land. De verwerking is nu nog zeer arbeidsintensief.
- Het metselwerk is uitgevoerd met dunne voeg en gemetseld met een kalkmortel. Door de dunne voeg is het metselwerk duurzamer en door kalkmortel zijn de stenen na sloop weer bruikbaar. Voegen doorstrijken in plaats van uitkrabben en achteraf voegen, bespaart op mortel en levert zonder extra kosten een sterkere
- De spouw van de kozijnen met voorzetramen degradeert niet zoals bij isolerend glas. Bij sloop is het schone glas goed te recyclen.

Geen rioolbelasting:

- In de kas op het dak wordt het grijze afvalwater van douche en keuken door planten gezuiverd. Uit de woning wordt geen rioolwater geloosd. De voedingsstoffen komen vrij voor het kweken van groenten.
- De composteur in plaats van een watercloset bespaart drinkwater en zorgt dat mineralen beschikbaar blijven voor levensprocessen. Traditioneel gaan deze mineralen verloren in verontreinigd rioolslib. Ook huishoudelijk organisch afval kan in de composteur.

Vermindering drinkwatergebruik:

- Door composteur in plaats van watercloset is geen water nodig voor toiletspoe-
- Doorstroombegrenzers op tappunten.
- Waterbesparende douchekop.
- Voor de daktuin wordt regenwater ge-
- Voor de groentenkas (vloeibakken op het dak) grijs water.

Laag energiegebruik ruimte- en tapwaterverwarming:

SCHOTTERSTRAAT

- het maaiveld voorzien van isolatie, doorgezet tot in de wandisolatie. Hierdoor is belangrijke koudebrug voorkomen.
- Geen koudebrug bij dakrand door goede detaillering.
- Kozijnen met voorzetramen op ruime spouw hebben geen koudebrug langs de kant. Luiken in de glasspouw dragen zorg voor extra isolatie in de nacht van warmte
- Laag energieverlies door hoge isolatiewaarde van het dak (R=5) en van de gevel
- In de woning is lokale verwarming geïnstalleerd, verwarming daar waar nodig.

- Zonneboiler in het ontwerp geïnte-
- Via derde warmwaternet met temperatuur van 45 graden kan meer gebruik worden gemaakt van zonne-energie.

Namen en getallen

Adviseurs: BOOM i.s.m. J.G.M. Raadschelders, Spaarndam

Hoofdaannemer: Klinkenberg BV, Vlaar-

Data: opdracht zomer 1991, ontwerp herfst 1991, bouw zomer 1993-lente 1994 Maten: opp. bouwterrein 95 m2, bebouwde opp. 72 m², bruto vloeropp. 140 m², bruto inhoud 420 m³

Leemhuis in aanbouw

De w.c.

Leemhuis gereed

Achterkant leemhuis in aanbouw

Achterzijde gereed (foto 's achterkant en straathoek: Arie J. Landman, Gouda)

Afwerking van het interieur

Hoekraam

兔鹰,0

图学 林家

多拳 遊園

